DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03(189).09
УДК: 796.06

Вареник О.М.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
ORCID - 0000-0002-5246-8065
Оніпченко М.С.
аспірант
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
ORCID – 0009-0003-8215-5283
Мазуркевич А.В.
аспірант
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
ORCID – 0009-0004-6698-6279

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ В ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОМУ СПОРТІ

Анотація. *Вареник О.М., Оніпченко М.С., Мазуркевич А.В. Вплив глобалізації на організаційно-управлінські процеси в дитячо-юнацькому спорті. Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою вдосконалення механізмів управління дитячо-юнацькими фізкультурно-спортивними організаціями в Україні в умовах глобалізаційних трансформацій. В статті викладено основні характеристики сучасного культурного середовища України в частині фізичної культури і спорту дітей та молоді. Окреслено головні зовнішні фактори впливу на нього, а саме глобалізаційних процесів, що відбуваються в сучасному світі. Визначено основні напрями організаційно-управлінських дій, що дозволять українській системі фізичної культури і спорту адаптуватися до зовнішніх викликів і ефективно розвиватися. Досліджено перспективні напрями використання сучасних технологій для підвищення ефективності управління та менеджменту дитячо-юнацьких фізкультурно-спортивних організацій.*

Ключові слова: *глобалізація, крос-культурний менеджмент, організаційно-управлінські засади, інформаційні технології, дитячо-юнацький спорт.*

Varenyk O.M., Onipchenko M.S., Mazurkevych A.V. The Impact of Globalization on Organizational and Managerial Processes in Youth Sports.

Sports and fitness organizations develop in an unpredictable environment, being influenced by many external factors. The sustainable functioning of sports and fitness organizations is important, as they play an important role in society, contributing to public health, development and popularization of sports. The relevance of studying the impact of globalization on the development of the management system of sports and fitness organizations is due to several reasons: growing competition, rapid technological change, changing consumer needs, economic instability, socio-cultural changes, and the need for effective management. The relevance of this study is due to the urgent need to improve management mechanisms in youth physical culture and sports organizations in Ukraine. These improvements are necessary in the context of ongoing globalization transformations.

The article analyzes the key characteristics of Ukraine's modern cultural environment in the field of children's and youth physical culture and sports. It highlights the main external factors influencing this environment, particularly globalization processes that are shaping the modern world.

The study identifies key organizational and managerial strategies that will help Ukraine's physical culture and sports system adapt to external challenges and develop effectively. Additionally, the article explores promising directions for integrating modern technologies to enhance management efficiency in youth sports organizations. The results of the study can help sports and fitness organizations to develop adaptive development strategies, taking into account the impact of external factors. This will allow them to better predict changes in the market and respond to challenges in a timely manner. Methods: *method of scientific literature analysis, system analysis, logical analysis, abstraction and generalization.*

Keywords: *globalization, cross-cultural management, organizational and managerial basics, information technologies, youth sports.*

Постановка проблеми. У XXI столітті світ перебуває під впливом глобалізаційних процесів, що виявляється у глобальних катастрофах, впливі етноконфесійних конфліктів, розвитку транснаціональної економіки, а також у формуванні єдиного інформаційного простору засобами мережі Інтернет. Різноманітність культурних контекстів призвела до виявлення різних характеристик міжнародної громадськості, таких як мова, естетичний смак, цінності, мислення, національний характер, моральні звичаї тощо. Це у свою чергу призвело до формування різних робочих стандартів і поведінки працівників у різних країнах, що в свою чергу ускладнює управління організаціями. Глобалізація відкриває перед світовою спільнотою широкі можливості для розширення обміну товарами, послугами, інформацією, технологіями та капіталом. Вона також сприяє взаємодії у гуманітарній сфері та збагаченню духовного розвитку особистості. Один з ключових факторів глобальних змін і трансформацій – це розвиток комунікацій. Людство постійно прагне досягти мети якомога швидше, скорочуючи час передачі інформації і прийняття адекватних управлінських рішень.

Значною мірою такі глобалізаційні зміни вплинули і на формування культурного середовища в Україні, і зокрема в частині формування фізичної культури молодого покоління українців. Це, в свою чергу, не могло не вплинути на умови функціонування сфери фізичної культури і спорту в цілому і ту її складову, що стосується управління та менеджмену в дитячо-юнацькому спорті.

Аналіз літературних джерел. Глобалізація (від англ. globalization) за визначенням є процесом всесвітньої економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації [3]**.** Глобалізація має значний вплив на розвиток дитячо-юнацького спорту. Вона сприяє обміну знаннями та технологіями, що дозволяє покращити методики тренувань та підготовки спортсменів [1; 4]. Водночас, глобалізація призводить до міграції талановитих спортсменів та тренерів до країн з кращими умовами, що може негативно вплинути на розвиток спорту в менш розвинених країнах [2; 8]. Інформаційні та комунікаційні технології відіграють важливу роль у глобалізації спорту, забезпечуючи доступ до новітніх методик та тренувальних програм [1; 9]. Однак, концентрація висококваліфікованих спортсменів у провідних клубах та країнах може призвести до нерівномірного розвитку спорту [2]. Врахування позитивних аспектів глобалізації та пом'якшення негативних наслідків можуть сприяти розвитку дитячо-юнацького спорту в умовах глобалізації [1; 2].

Мета статті (постановка завдань). Метою дослідження є визначення місця та ролі глобалізаційних впливів на процеси формування фізичної культури молоді та підготовки спортсменів дитячо-юнацькими фізкультурно-спортивними організаціями в Україні. Серед завдань дослідження: визначити основні напрями глобалізаційних змін у культурному середовищі та у дитячо-юнацькому спорт, а також окреслити тенденції та перспективи розвитку організаційно-управлінських реакцій на ці зміни, визначити найбільш ефективні технології, впровадження яких що дозволить зменшити негативні наслідки таких зовнішніх впливів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будучи невіддільною частиною культури суспільства, спорт включає в себе комплекс досягнень у використанні сучасних методів та засобів фізичної культури, спортивного тренування, наукових досліджень у сфері фізичної культури і спорту, розвитку спортивної індустрії послуг, інфраструктури, виробництва спортивного інвентарю та обладнання, тощо.

Управління спортивним бізнесом, за умови існування культурного різноманіття, є доволі складним завданням. Наприклад, організація Олімпійських ігор, чемпіонатів світу або Європи, а також інших міжнародних змагань у різних країнах потребує глибокого розуміння не лише мови, але й національних звичаїв та культурних особливостей тієї країни, де вони проходять. Те саме стосується і взаємодії з представниками інших країн на змаганнях. Характерними ознаками спортивного середовища є (рис. 1):

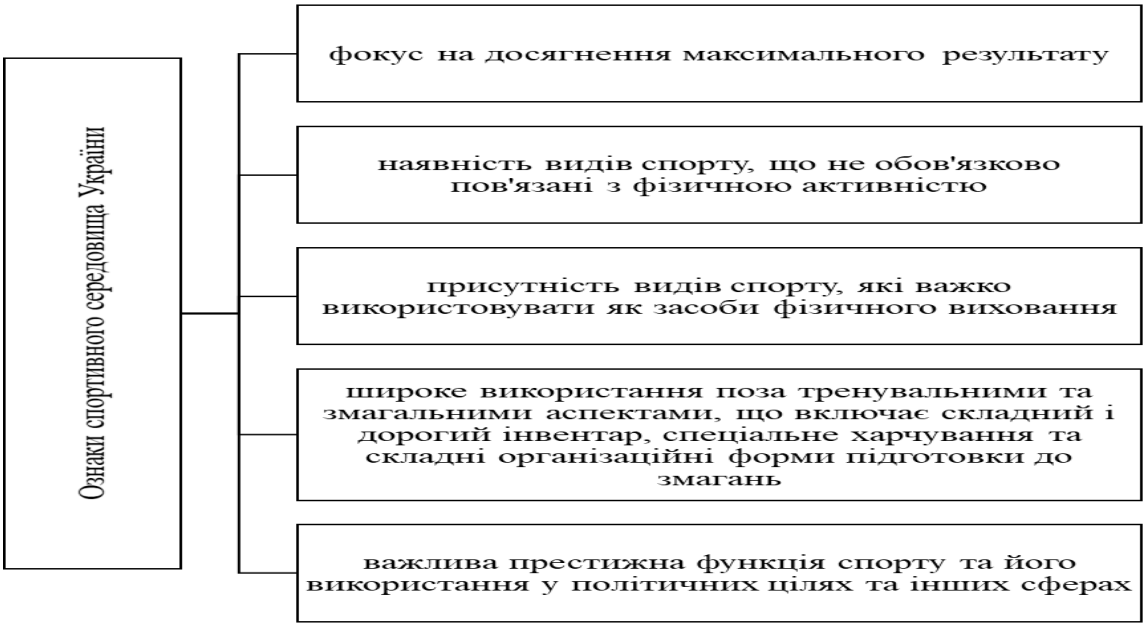

Рис. 1. Характерні ознаки спортивного середовища України

Слід відзначити тенденцію до зростання різноманітності культур та практик у веденні міжнародних спортивних проєктів, що підсилює потребу у кроскультурному менеджменті як інструменті для прийняття ефективних рішень в умовах культурних й мовних відмінностей та особливостей.

Міжнародна діяльність дитячо-юнацьких фізкультурно-спортивних організацій в Україні провадиться з метою зміцнення взаємозв'язків з провідними міжнародними спортивними організаціями, що представляють дитячо-юнацький спорт та іншими іноземними структурами шляхом поглиблення контактів у межах міждержавних та міжвідомчих угод. Здійснюється підтримка вступу України до міжнародних спортивних організацій та збільшення впливу на діяльність тих організацій, де країна вже є учасником. Розвиваються також прикордонні зв'язки та встановлюється взаємодія з українською діаспорою [2; 10].

Цей процес забезпечується на рівні відповідних підрозділів місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, всеукраїнських спортивних федерацій, спілок, товариств спортивних клубів та інших організацій, що представляють дитячо-юнацький спорт. Одним із основних методів цієї роботи є укладання двосторонніх угод про

спортивну співпрацю з аналогічними структурами в інших країнах, організація навчальних заходів та підвищення кваліфікації фахівців, міжнародні молодіжно-спортивні обміни, турніри, матчі різних видів спорту, спільні проекти та їх реалізація.

Процес глобалізації вплинув в першу чергу на світ професійного і олімпійського спорту, але все більш відчутними стають його наслідки і в дитячо-юнацькому спорті. Основними його ознаками у спорті є міжрегіональна та міждержавна міграція молодих та висококваліфікованих спортсменів, їх зосередження в провідних національних і міжнародних центрах підготовки. Глобалізація є складним явищем, що включає в себе всесвітню інтеграцію та уніфікацію в економічній, політичній та культурній сферах [3]. Це не лише об'єктивний процес, що спричинений розвитком транспорту та засобів зв'язку, але й системний, який охоплює всі аспекти суспільного життя.

Глобалізація взагалі веде до збільшення взаємозв'язків та взаємозалежності між всіма суб'єктами у світі. Це явище має багатогранний характер і включає в себе різні сфери, такі як наука, економіка, мистецтво, спорт та політика. Глобалізація розвивається під впливом різноманітних технологічних, соціально-економічних, етичних та культурних чинників (рис. 2).

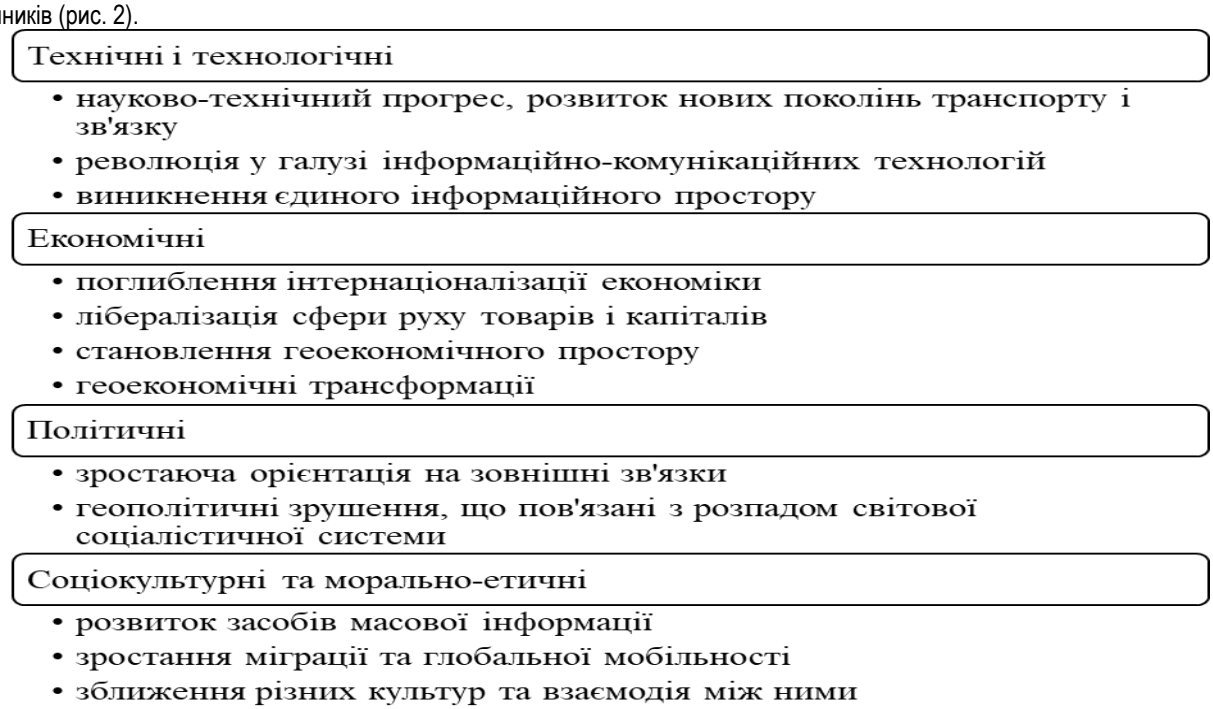

Рис. 2. Чинники розвитку глобалізації

У свою чергу, спортивний менеджмент являє спеціалізовану теорію та практику управління фізкультурними та спортивними організаціями в умовах ринкової конкуренції. Це одна з галузей менеджменту, що займається управлінням фізкультурно-спортивними структурами в контексті ринкових відносин [2]. У сучасній Україні фізична культура та спорт для дітей та молоді представлені низкою різноманітних організацій. Ці організації мають різні форми, такі як дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні клуби секції, фізкультурно-оздоровчі центри, спортивні комплекси, басейни, асоціації і федерації з різних видів спорту.

Воєнний стан в Україні створив ряд перешкод у діяльності дитячо-юнацьких фізкультурно-спортивних організацій:

- набір дітей у секції відновився до довоєнного рівня, проте юнаки у віці до 18 років часто виїжджають за кордон через можливість бути мобілізованими;
- навчальний процес у дитячо-юнацьких організаціях порушений, а деякі батьки обмежують участь дітей в навчально-тренувальному процесі через безпекові загрози;
- часті тривоги значно ускладнюють тренування, та проведення змагань, змушуючи тренерів та організаторів переривати заняття, евакуювати дітей у укриття, що значно впливає на процес планування навчальної роботи;
- через труднощі, пов'язані з соціальними наслідками пандемії та війни (зростання серед вихованців частки дітей, що є внутрішньо-переміщеними з окупованих та небезпечних територій, втрата батьками роботи через економічні причини, тощо), загострилися проблеми з ресурсним забезпеченням навчально-тренувального процесу через неможливість батьків та інших зацікавлених осіб достатньо активно брати в ньому участь;
- наслідки пандемії та війни відображаються на морально-психологічному стані дітей та тренерів, що також негативно вплинуло на загальний стан здоров'я населення, в тому числі й дітей та підлітків;
- в більшості видах спорту і в окремих дитячо-юнацьких спортивних організаціях вже відчувається дефіцит педагогічних працівників через мобілізацію тренерів- чоловіків;
- традиційний набір до груп підготовки через безпосереднє відвідування тренерами загальноосвітніх шкіл та інших закладів освіти стає малоефективним, оскільки значна частина дітей навчається дистанційно або відвідує заняття нерегулярно, змінилися умови допуску тренерів та інших осіб, що займаються набором, на території закладів освіти та безпосереднього спілкування з дітьми.

Як показують результати соціологічного дослідження, проведеного серед фахівців, задіяних в системі дитячо-юнацького спорту, найпомітнішими в процесі адаптації системи до наявних викликів стали використання організаційно-управлінських технологій наступного характеру:

- в окремих видах спорту стали популярними онлайн-змагання, що можуть проводитися з використанням спеціальних ерго-тренажерів. Це дозволяє підтримувати фізичну форму навіть в умовах обмеженого доступу до спортивних споруд;
- переведення в режим он-лайн комунікаційних зв'язків між різними учасниками процесу залучення дітей до занять спортом та підготовки спортсменів показав свій позитивний ефект з точки зору економії часу, та інші позитивні якості, але потребує більш детального вивчення та оптимізації з метою максимально ефективного використання;
- використання соціальних мереж та таргетованої реклами допомагає залучати нових вихованців;
- поєднання тренерами роботи з іншими видами педагогічної та науково-педагогічної діяльності, хоча і відволікає частково спортивних тренерів від основної діяльності, але при цьому дозволяє зберегти кадровий потенціал і паралельно відкриває можливості налагодження організаційної взаємодії між різними структурами, які потребують подальшого вивчення.

Висновки. Сучасні дитячо-юнацькі фізкультурно-спортивні організації функціонують у динамічному середовищі з високим рівнем впливу глобалізаційних процесів. Зростання попиту на спортивні послуги, диверсифікація пропозицій і розвиток інноваційних технологій вимагають від організацій постійної адаптації та оптимізації систем управління. Неефективність управлінських дій, відсутність чіткої стратегії розвитку та неспроможність пристосуватись до змін призводять до зниження ефективності їх діяльності. Серед наслідків глобалізаційних впливів на діяльність дитячо-юнацьких фізкультурно-спортивних організацій є такі, що позитивно впливають на розвиток дитячо-юнацького спорту в Україні, але є й такі, що впливають на цей процес негативно. Активне впровадження і використання інформаційних технологій в організаційно-управлінську діяльність дозволить значною мірою раціоналізувати витрати інших видів ресурсів.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в подальшій систематизації чинників, спричинених глобалізацією та визначенням критеріїв оцінки їх впливу на соціокультурні, ринкові, технологічні процеси у сфері фізичної культури та дитячо-юнацького спорту.

Література

1.Бермудес Д. Інноваційні і цифрові технології у процесі підготовки спортсменів // Збірник тез науково-практичної конференції, 2022. – С. 17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/naukovi-konf/zbirnik_tezi_05102022_roku_bermudes_d_0d73e.pdf

2.Білогур В. Системний підхід до аналізу спортивного менеджменту для досягнення цілей сталого розвитку. *Системний аналіз в управлінні: міжгалузеві дослідження* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародної участі (м. Київ, 26–27 травня 2022 року). Київ : Ореол-Сервіс, 2022. С. 114–117.

3.Вікіпедія: електронна енциклопедія. Код доступу: https://uk.wikipedia.org/

4.Воропай С. М. Глобалізаційні тенденції розвитку сучасного спорту: позитивні та негативні наслідки / С. М. Воропай // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. - Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. - Вип. 3К (162). - С. 94-99. – Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40717

5.Петрушевський Є.І, Борисова О.В. Проблеми організації та управління спортом в умовах сьогодення (на матеріалі спортивних ігор). Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XI Міжнародної конференції молодих вчених. К. НУФВСУ. 2018. С. 38-39.

6.Почтовюк А., Семеніхіна В., Золотаренко В. Крос-культурний менеджмент та міжкультурна комунікація: реакція на виклики глобальної міграції. *Mechanism of an economic regulation.* 2024. № 1 (103). С. 24–29. - Режим доступу: http://www.mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/download/507/464

7.Сергієнко К.М. Сучасний стан сфери фізичної культури і спорту в Україні // Olympicus: науковий журнал, 2023. – №1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/7

8.Сушко Р. Глобалізація в сучасному світі та її вплив на спорт вищих досягнень / Р. Сушко, Е. Дорошенко // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2016. - № 2. - С. 140-145. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_2_29.

9.Lee B.J, Kim T.Y. A study on the birth and globalization of sports originated from each continent. Journal of Exercise Rehabilitation. 2016. № 12(1). P. 2-9.

10. Lovin D., Capatina A., Bernardeau-Moreau D. The impact of cultural intelligence on the management of multicultural sports organizations: A comparative analysis between Romania and France. Revista de Management Comparat International. 2021. Vol. 22, no. 3. P. 301–320. URL: https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1047348

References

1.Bermudes, D. (2022), "Innovatsiini i tsyfrovi tekhnolohii u protsesi pidhotovky sportsmeniv" [Innovative and digital technologies in the process of training athletes]. *Zbirnyk tez naukovo-praktychnoi konferentsii*, 17, available at: https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/naukovi-konf/zbirnik_tezi_05102022_roku_bermudes_d_0d73e.pdf

2.Bilohur, V. (2022), "Systemnyi pidkhid do analizu sportyvnoho menedzhmentu dlia dosiahnennia tsilei staloho rozvytku" [A systematic approach to the analysis of sports management to achieve sustainable development goals]. *Systemnyi analiz v upravlinni: mizhhaluzevi doslidzhennia : materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii za mizhnarodnoi uchasti* (pp. 114–117). Oreol-Servis.

3.Vikipediia: elektronna entsyklopediia [Wikipedia: electronic encyclopedia], available at: https://uk.wikipedia.org/

4.Voropai, S. M. (2023), "Hlobalizatsiini tendentsii rozvytku suchasnoho sportu: pozytyvni ta nehatyvni naslidky" [Globalization trends in the development of modern sports: positive and negative consequences]. *Naukovyi chasopys*

Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport), *3K*(162), 94-99, available at: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40717

5.Petrushevskyi, Ye.I., & Borysova, O.V. (2018), "Problemy orhanizatsii ta upravlinnia sportom v umovakh siohodennia (na materiali sportyvnykh ihor)" [Problems of organization and management of sports in today's conditions (on the material of sports games)]. *Molod ta olimpiiskyi rukh: Zbirnyk tez dopovidei XI Mizhnarodnoi konferentsii molodykh vchenykh* (pp. 38-39). NUFVSU.

6.Pochtoviuk, A., Semenikhina, V., & Zolotarenko, V. (2024), "Kros-kulturnyi menedzhment ta mizhkulturna komunikatsiia: reaktsiia na vyklyky hlobalnoi mihratsii" [Cross-cultural management and intercultural communication: response to the challenges of global migration]. *Mechanism of an Economic Regulation*, *1*(103), 24–29, available at: http://www.mer-journal.sumy.ua/index.php/journal/article/download/507/464

7.Serhiienko, K.M. (2023), "Suchasnyi stan sfery fizychnoi kultury i sportu v Ukraini" [The current state of the sphere of physical culture and sports in Ukraine]. *Olympicus: naukovyi zhurnal*, *1*, available at: https://olympicus.pdpu.edu.ua/index.php/olympicus/article/view/7

8.Sushko, R., & Doroshenko, E. (2016), "Hlobalizatsiia v suchasnomu sviti ta yii vplyv na sport vyshchykh dosiahnen" [Globalization in the modern world and its impact on elite sports]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, *2*, 140-145, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_2_29.

9.Lee B.J, Kim T.Y. A study on the birth and globalization of sports originated from each continent. Journal of Exercise Rehabilitation. 2016. № 12(1). P. 2-9.

10. Lovin D., Capatina A., Bernardeau-Moreau D. The impact of cultural intelligence on the management of multicultural sports organizations: A comparative analysis between Romania and France. Revista de Management Comparat International. 2021. Vol. 22, no. 3. P. 301–320. available at: https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1047348

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.03(189).10
УДК 796.071.4

Вольський Денис Сергійович,
доктор філософії "Фізична культура і спорт", старший викладач
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ,
https://orcid.org/0000-0003-2731-5611

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПЕРСПЕКТИВНИХ ВЕКТОРІВ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ, НА ПРИКЛАДІ УНІВЕРСИТЕТУ ЛАФБОРО (LOUGHBOROUGH UNIVERSITY)

Розвиток професійної спортивної освіти є важливим чинником формування ефективної системи фізичної культури та *спорту в Україні та світі. Високий рівень підготовки спортивних кадрів визначає не лише спортивні досягнення країни, а й загальний рівень фізичної активності населення, розвиток здорового способу життя та конкурентоспроможність випускників на міжнародному ринку праці. Дослідження аналізує міжнародний досвід спортивної освіти на прикладі провідного світового навчального закладу – Університету Лафборо (Loughborough University), Великобританія, та вивчає можливості адаптації його передових практик в Україні.*

В роботі розглянуто проблеми підготовки спортивних фахівців, зокрема невідповідність між теоретичною освітою та практичними навичками, застарілі методики навчання, недостатнє фінансування та слабка матеріально-технічна база вищих навчальних закладів. Зосереджено увагу на інноваційних підходах, що використовуються в Лафборо, включаючи мультидисциплінарність, тісний зв'язок науки та практики, можливості міжнародної співпраці, а також впровадження новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ), в освітню діяльність.

На основі порівняльного аналізу зроблено висновки щодо перспектив розвитку спортивної освіти в Україні, зокрема необхідність впровадження практико-орієнтованого навчання, створення міжнародних програм подвійного диплома, активізації дослідницької роботи студентів та посилення співпраці з міжнародними освітніми й спортивними організаціями.

Ключові слова: *спортивна освіта, підготовка спортивних кадрів, міжнародний досвід, спортивні університети, навчальні програми, фізична культура, тренерська діяльність, інновації в освіті, Лафборо університет, штучний інтелект у спорті.*

Volskyi D. S. International experience of promising vectors of development of sports education in ukraine, using the example of loughborough university. *The development of professional sports education is an important factor in the formation of an effective system of physical culture and sports in Ukraine and the world. A high level of training of sports personnel determines not only the country's sports achievements, but also the general level of physical activity of the population, the development of a healthy lifestyle and the competitiveness of graduates in the international labor market. The study analyzes the international experience of sports education using the example of a leading world educational institution - Loughborough University, Great Britain, and studies the possibilities of adapting its advanced practices in Ukraine.*

The paper considers the problems of training sports specialists, in particular, the discrepancy between theoretical education and practical skills, outdated teaching methods, insufficient funding and weak material and technical base of higher educational institutions. The focus is on innovative approaches used in Loughborough, including multidisciplinarity, close